

Katalog wybranych zagadnień dotyczących ciepłownictwa komunalnego do dyspozycji i pogłębionego ustosunkowania się do nich przez zespół audytoryjny

1. Ocena aktualnej sytuacji w bezpieczeństwie ciepłym Miasta oraz prognoza jej rozwoju na najbliższe lata.

Decyzyjne etapy władz Miasta i związane z tym procedury, czasokres i koszty dojścia do stworzenia przyszłościowego systemu ciepłowniczego (budowa nowego źródła energii? Czy inne?). Ewentualny wpływ wyboru wariantów rozwojowych lub ich braku na koszty zakupu usług ciepłowniczych przez mieszkańców.

Wobec ubogiej informacji publicznej w tym zakresie jednoznaczne udzielenie odpowiedzi na prozaiczne pytanie: co się dzieje w ciepłownictwie miejskim?

Uzupełniająco:

- zakres wykorzystania propozycji alternatywnych rozwiązań(czy w ogóle je podjęto ?) przedstawionych w przyjętych przez RM w maju 2015r. „Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Miasto Elbląg-Aktualizacja”, opracowanych przez Fundację na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii (koszt – 43 tys. złotych),

- relacje pomiędzy powyższym dokumentem a zleconą przez EPEC w roku bieżącym Biuro Studiów, Projektów i Realizacji „ENERGOPROJEKT-KATOWICE „S.A.- „Wielowariantową koncepcją techniczno-ekonomiczną budowy podstawowego źródła ciepła dla miasta Elbląg oraz studium wykonalności dla wybranej technologii” (koszt 145 tys. brutto).

Uwzględnienie w Ocenie relacji pomiędzy wspomnianymi dokumentami jest niezbędne do wyjaśnienia powstałych wątpliwości w wykorzystaniu publicznych pieniędzy.

Czy przeznaczenie w krótkim przedziale czasowym znacznych środków na zbieżne cele było przemyślane? „Wielowariantowa koncepcja...” zawiera jak z nazwy wynika, wprawdzie w wariantach, ale jednak ukierunkowane działanie na budowę nowego źródła energii. Czy zlecenie EPEC-u na opracowanie materiału było w udokumentowany sposób uzgodnione z władzami Miasta? Być może nie istnieje alternatywa poza budową ? Nie odbyła się jednak żadna próba dyskusji nad wszystkimi możliwościami. Czy?- istnieje ślad wymiany poglądów środowisk ciepłowniczych i samorządowców wobec najpoważniejszego wyzwania najbliższych lat. Ta wymiana poglądów powinna poprzedzać ewentualne wydatkowanie środków na kolejny dokument. Budowa nowego źródła ciepła, najbardziej oszczędna, także w ramach PP-P , może być w sprzeczności z zasadami minimalizacji kosztów dla mieszkańców. Już dzisiaj ceny ciepła w Elblągu są jednymi z najwyższych. Oczekuję na udzielenie odpowiedzi dotyczącej zakresu wykorzystania „Wielowariantowej koncepcji...”. Czy stała się ona kosztownym dokumentem na pokaz?

-prawie całkowite uzależnienie od EC Kogeneracja (88% energii ciepłej),

-precedens to podwyższanie cen przez EC: 2013- 10%, 2014-9,6%, 2015-2%,

-wyeksploatowanie obecnego układu technologicznego EC, wytwarzającego w skojarzeniu energię elektryczną i ciepło; konieczność dostosowania do norm ochrony środowiska, zwłaszcza zasilania („Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło... ,)

-2-

-zobowiązania Koncernu Energa względem budżetu państwa,

-konieczność akceptacji społecznej działań gminy w zakresie energetyki-dążenie do najniższych kosztów ponoszonych za nośniki energetyczne. Minimalizacja kosztów ciepła dla mieszkańców przy konieczności poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych („Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło... ”).

2.Udokumentowane działania, analizy, koncepcje, propozycje spółki EPEC (RN i Zarządu) jako „zastępującej” w latach 2012-2016 organy władzy samorządowej w polityce ciepłowniczej - dotyczące przyszłościowych wariantów rozwojowych(nie dotyczy „Planu Rozwoju EPEC 2013-2016”- jako dokumentu wyłącznie technicznego). Wynikające głównie z polityki cenowej EC Kogeneracja w l. 2013-2015 (przytoczone powyżej podwyżki),ale i innych uwarunkowań. Czy takowe prace były prowadzone i w jakim zakresie były częścią miejskiego programu zapewniającego bieżące oraz przyszłościowe bezpieczeństwo ciepłownicze Miasta?

Uzupełniająco:

- próbą uzyskania częściowej przynajmniej informacji na powyższe było moje pismo do RN EPEC z 12.11.2016r. Odpowiedź RN z dn. 23.12.2015r. , przygotowana przez Zarząd firmy, dotyczyła „zaniepokojenia” wielkością wzrostu taryfy dla ciepła w Energa Kogeneracja i brakiem instrumentów wpływu (**załącznik nr 1**). Prawdopodobnie poza „zaniepokojeniem” nie zaistniało nic,

- w analogicznym okresie 4 ostatnich lat Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Olsztynie prowadziło dialog konkurencyjny dotyczący wyboru partnera prywatnego do budowy ciepłownio-spalarni wobec problemów z ciepłownią Stomilu. Zrealizowano bardzo ambitne zamierzenia, przyjmując docelowe rozwiązania. Firma wyszła naprzeciwko przyszłościowym ciepłowniczym potrzebom Olsztyna, niezależnie od kolejnego etapu-realizacji,

- prawdopodobnie próbą przerzucenia odpowiedzialności (ucieczka do przodu) za wieloletni brak przyszłościowej refleksji ciepłowniczej w firmie (ale i w Mieście) stało się powierzenie w roku bieżącym, wspomnianemu powyżej Biuru Studiów , Projektów i Realizacji „ENERGOPROJEKT –KATOWICE S.A.- opracowanie „Wielowariantowej koncepcji techniczno-ekonomicznej budowy podstawowego źródła ciepła...” Czy było to jednak częścią całościowego myślenia o miejskim ciepłe? (odsyłam do **p.1**)

3. Zakres kompleksowego przygotowania spółki EPEC do podjęcia- na podstawie umowy z października 2012r. z NFOŚiGW - projektu „Modernizacja miejskiego systemu ciepłowniczego w Elblągu”.

Czasokres: 2013-2015 (zakończony-2014). Wartość projektu brutto: 43 mln złotych z późniejszymi zmianami. Dofinansowanie: 20 mln złotych. Celem była wymiana sieci kanałowych na preizolowane na odcinku 11,5 km wraz z innymi zadaniami.

Wymiany sieci były i są realizowane w ciepłownictwie wielu miast. Głównie w celu ograniczenia strat ciepła. Od wielu lat równolegle toczy się dyskusja ciepłownicza nt. złożoności problemu i szczególnych wymogów z nim związanych. Zwłaszcza w zakresie jakości montażowych i kosztów ponoszonych obecnie, jak i w przyszłości. M. in. to publikacje :”Sieci ciepłownicze preizolowane –spokój do emerytury czy bomba zegarowa? –autorzy prezes i główny inżynier PEC w Bełchatowie; „Systemy preizolowane w sieciach ciepłowniczych –ocena stosowanych rozwiązań z perspektywą około 30 lat eksploatacji”- Ewa Kręcielewska, jeden z największych autorytetów ciepłownictwa; „Zatrzymać ciepło, czyli jak podnieść sprawność systemu ciepłowniczego”- Krzysztof Wojdyła; wspomniany Paweł Bogusławski i inni.

Można się nie zgadzać z ocenami, ale i nie powinno się niczego zlekceważyć. Niezależnie więc od projektowej dokumentacji technicznej inwestycje tego typu wymagają drobiazgowego, wyprzedzającego przygotowania, uwzględniającego przede wszystkim uwagi krytyczne, szczególnie w zakresie montażu. Uwzględnienie doświadczeń lokalnych, ale i ogólnopolskich, powinno być częścią całości decyzyjnej. Być może należało dokonać podglądu u bardziej doświadczonych, np. w Bełchatowie. Wnioski natomiast powinny znaleźć swoje miejsce w wspomnianej projektowej dokumentacji technicznej.

Z perspektywy dnia dzisiejszego natomiast widać, że straty ciepła znacząco przewyższają wskaźnik ogólnopolski, wynoszący 12 % (o tym poniżej). Popelniono błędy.

Czy więc EPEC (Zarząd i RN) dokonał stosownych analiz przed podjęciem kosztownego projektu modernizacyjnego ? Jego realizacja skutkuje nadal stratami, ale i cenami ciepła, uwzględniającymi straty na najwyższym pułapie ? Czy dokonano analizy przyczyn nieefektywności w ograniczaniu strat za minione lata z wejściem na rok 2016 ? Chodzi nie o okazjonalne i fragmentaryczne zaznaczenie tematu, lecz o dokumenty analityczne odnoszące się do powagi sytuacji.

Uzupełniająco:

- moje zapytanie skierowane do RN EPEC we wspomnianym piśmie z 12.11.2015r. i odpowiedź RN (bez faktycznej odpowiedzi) z 23.12.2015r. (**załącznik nr 1**),

- Elbląg - łączna długość sieci ciepłowniczych – 191,7 km. Z tego: sieci preizolowane -86,2 km (ponad 40 %). Straty względne ciepła: 2006 i 2007 – po 13,5 % ; 2013- 14,13 %; 2014- 14,63 %; 2015-14,51 %. Rosną po inwestycjach, które miały je ograniczyć. Warszawa – długość sieci 1700 km, preizolowane- 30%. Straty względne ciepła poniżej 10%. I w tych granicach powinny się kształtować w Elblągu,

- spotykana jest interpretacja strat ciepła jako bezwzględnych wyrażanych w jednostkach energii np. GJ. Odsyłam więc do Biuletynu URE, 04/2010. Pan Paweł Bogusławski (Naczelnik Wydziału ds. analiz i gospodarki ciepłowniczej URE) pisze: „Jednakże w celu dokonania oceny lub porównania ilości traconego ciepła, należy posługiwać się pojęciem straty względnej”. Wyrażanej właśnie w procentach,

- dla podkreślenia ważności tematu strat dla mieszkańców. Także za Panem P. Bogusławskim: „Koszty strat ciepła , które wykraczają powyżej 12% (**podkreślenie mojej wysokości ogólnopolska**) strat przesyłanego ciepła , nie powinny być uwzględniane jako koszt uzasadniony”. Nie jest to, niestety, obligatoryjne, lecz jedynie „powinny”. Biorąc jednak pod uwagę nieefektywność elbląskich inwestycji modernizacyjnych, ich skutkami nie można obciążać mieszkańców. W firmie istnieje wiele możliwości zniwelowania skutków chociażby poprzez wdrożenie umiaru w systemie wynagradzania czy likwidację rzeki wydatków niecelowych. Rokroczne zakupy ciepła w EC Kogeneracja wynoszą ok. 60 mln złotych; ok. 9 mln to straty, z którymi EPEC nie może się uporać. Najłatwiej więc skutki z tego tytułu przerzucić na płatników. Wybitnie niemoralne jest obciążanie ich całością. Na rok 2017 w taryfy ciepła wkomponowana jest pełna wysokość strat ciepła za rok 2014 czyli 14, 63 % (najwyższy wskaźnik z trzech kolejnych lat).

4. Ustosunkowanie się do sztandarowego przykładu ukazującego m. in. przyczyny dochodzenia do sytuacji kryzysowej.

W lipcu 2014 r. na zlecenie Rady Nadzorczej EPEC- jej członek dokonał weryfikacji postępowania przetargowego 16/ZP/EPEC/2013. Zostało stwierdzonych wiele nieprawidłowości. W celu naturalnego wyjaśnienia sytuacji członek RN zwrócił się w dniu 29.07.2014r. do prezesa EPEC ze stosownym pismem (**załącznik nr 2**). W piśmie

poproszono o udzielenie w terminie do 05.08.2014r. podstawowych wyjaśnień, związanych z przebiegiem i ustaleniami kontroli. Była więc możliwość opanowania problemu, który potem stał problemem-rzeką. Odpowiedzi nie udzielono. Natomiast na wniosek przewodniczących ZZ członek Rady Nadzorczej w dniu 21.08. 2014r. został odwołany ze składu Rady Nadzorczej EPEC, nie kończąc kontroli kolejnego postępowania przetargowego. W związku z powyższym były już członek RN w dniu 28.08. 2014r. przekazał Protokół z postępowania przetargowego(załącznik nr 3). Wielokrotnie wzywałem prezesa firmy do udzielenia odpowiedzi byłemu członkowi RN. Do dnia dzisiejszego takowa nie zaistniała. Wielokrotnie też otrzymywałem pokrętną odpowiedź, że skoro ktoś przestał być członkiem RN, to odpowiedzi nie trzeba już udzielać.

Natomiast konsekwencją wspomnianego braku reakcji i niekorzystnego dla ciepłownictwa rozwoju wydarzeń stały się przeprowadzone w roku 2015 kontrole i potwierdzenie ustaleń członka RN. Naruszenie w wielu miejscach ustawy PZP stwierdziły kontrole:

a/ CBA, które wymieniło 5 odpowiedzialnych. Szef CBA uwzględnił tylko 1 z 11 zastrzeżeń EPEC do wyników kontroli;

b/ UZP;

c/ Urzędu Miasta.

W roku bieżącym NFOŚiGW podjął decyzję o zwrocie dotacji w kwocie ponad milion złotych.

W związku z powyższym proszę o interpretację opisanego ciągu wydarzeń w kontekście odpowiedzi na pytanie: czy prezes EPEC miał obowiązek udzielenia odpowiedzi na pismo członka Rady Nadzorczej ? Niezależnie od tego, że po 3 tygodniach od złożenia tego pisma ów członek został odwołany. Pytanie tego typu jest prawie nonsensowne, zdaje sobie z tego sprawę. Świadczy jednak o funkcjonującej rzeczywistości.

5. Uwzględnienie podczas czynności audytoryjnych zadań monitoringu kosztów produkcji, zakupu i sprzedaży ciepła.

Zadania te wynikają z „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło...”. Jako zasadnicze w tym należy traktować porównanie średnich cen zakupu ciepła przez odbiorcę mieszkaniowego dla najbardziej powszechnej taryfy w Elblągu i umownych warunków (stosunek mocy do zużycia ciepła) na tle 10 wybranych miast o podobnej liczbie mieszkańców i wielkości systemu ciepłowniczego. Naturalnie rozgrywającym podmiotem wpływającym na ceny jest EC Kogeneracja , co nie znaczy tolerowania niegospodarności w odniesieniu do spółki, „zasłaniającej” się tym argumentem. Najbardziej poszkodowanymi stają się mieszkańcy, którzy wiedzą, że muszą płacić, ale nie życzą sobie wykorzystywania ich środków do celów różnych; nawet gdyby byłyby to kwoty nie decydujące w sposób zasadniczy o cenie ciepła.

6. Przedstawienie docelowej struktury organizacyjno-zatrudnieniowej spółki , dostosowanej do radykalnie w ciągu minionych lat zmieniających się warunków i efektów jej funkcjonowania.

Następuje np. znaczący coroczny spadek sprzedaży ciepła, natomiast sfera wynagrodzeń, zwłaszcza kadry kierowniczej, postępuje galopująco. Sprzedaż ciepła: 2010- 1, 821 mln GJ; 2015-1,433 mln GJ (plan -1,505 mln GJ). Średnia płaca: 2011- 4309 zł; 2015-5145 zł. Planu sprzedaży nie wykonano, a w I połowie 2016 nastąpiły podwyżki –o 3,7%.

Uzupełniająco:

- w historii EPEC podjęto kilka prób restrukturyzacji spółki wraz z systemem wynagrodzeń. **(Załącznik nr 4- odpowiedź na interpelacje radnego-strony 3-4).** W roku 2007 zadanie te powierzono spółce konsultingowej „Indygo”. EPEC zerwał umowę. W styczniu 2008 Zarząd przedstawił związkowi zawodowemu własną propozycję zmian do uzp. Odstąpiono od nich. W kwietniu 2008r. Zarząd EPEC zawarł umowę dot. modyfikowania układu pracy z Biurem Rozwoju Organizacji „Progresja” z Gdańska. Koszt- 65 tys. netto. Sprecyzowano 7 zagadnień. Do grudnia 2008r. odebrano opracowanych 5 zagadnień. Punkty 6 i 7 nie zostały odebrane z powodu braku akceptacji przez związki zawodowe , a także przez Zarząd. Z przekazów pracowniczych wynika, iż punkty te: 6-modyfikacja systemu i struktury wynagrodzeń oraz 7-opracowanie systemu motywacji płacowej (system premiowania) zmieniły istotnie usytuowanie stanowisk kierowniczych. W ciągu minionych 4 lat dokument ten, nawet z 5 tylko zagadnieniami, stanowił najbardziej strzeżoną tajemnicę szefów spółki. Radnemu, mimo wielokrotnych monitów, nie udostępniono go. Znajduje się on nadal w spółce, ale prawdopodobnie z zawartością trzech zagadnień !!! W kolejnych latach następowały różnego rodzaju rozszady wewnętrzno-organizacyjne. **Jako sztandarowe rozwiązanie podaje się tzw. Program Dobrowolnych Odejsć (na emeryturę),**
- zatrudnienie w EPEC 2016: ogółem -171,5 ; nierobotnicze- 67,0 , z tego kierownicze- 15,5 ; robotnicze- 104,6. W porównaniu z 2011r. nastąpiło zmniejszenie o 41,7 stanowisk. Nierobotnicze- o 14,9 , w tym kierownicze- o 2,5 ; robotnicze- o 26,7.

7. Przedstawienie jako integralnej części ciągu spraw organizacyjno- kadrowych optymalnego modelu systemu wynagrodzeń, uwzględniającego osiągnięty ich poziom na podstawowym szczeblu pracowniczym.

Cechą zasadniczego obecnego modelu jest mnogość jego elementów. W latach 2012-2016 były one poszerzane z ciągłym wzrostem w odniesieniu do wąskiego grona kadry kierowniczej. Przykładowo: nagroda roczna prezesa za 2011r.-10.500 zł; nagroda kolejnego prezesa za 2013r.- 32.250 zł. Patologicznym natomiast przykładem był podział jednego z wielu funduszy nagrodowych tzw. funduszu Dyrektora Naczelnego na 2016r. Kwotę 77.300zł przydzielono wyłącznie stanowiskom nierobotniczym, w tym głównie 15 stanowiskom kierowniczym(2 dyrektorskim). Żadnemu ze 105 pracowników fizycznych nie przydzielono nagrody, mimo że 2 % z ich rocznych wynagrodzeń jest naliczane do funduszu DN. W tym przypadku istnieją względy, które pomijam. Natomiast zwykła logika mówi, skoro nagrodę otrzymuje kierownik (za wykonanie zadania?), to i powinien ją otrzymać jego zespół. I w patologicznym ciągu: bardzo wysokie nagrody otrzymali odpowiedzialni za wielokrotne naruszenia ustawy pzp, a wymienieni w Protokole kontroli CBA.

System wynagrodzeń w EPEC i jego preferencje nie ma nic wspólnego z wykonawstwem zadań. W tym: ze zwiększeniem sprzedaży, zmniejszeniem strat ciepła, racjonalnością, gospodarnością-mnożeniem wydatków niecelowych i innymi wskaźnikami ukazującymi efektywność przedsiębiorstwa tego typu. Odległy jest także od społecznego posłannictwa firmy czyli jak najniższych kosztów zakupu ciepła przez mieszkańców. Są najwyższymi, a podstawą jest nieefektywność.

System ten wymaga radykalnego uzdrowienia.

8. Główne zadanie audytu - zalecenie rezygnacji lub ograniczenia do minimum wydatków niecelowych. Podane poniżej grupy tematyczne związane z niecelową rozrzutnością wymagają merytorycznej analizy, włącznie z jednostkową ich oceną.

W wspomnianych latach niecelowość rozbudowano do granic absurdu, biorąc pod uwagę zadanie spółki komunalnej dysponującej środkami publicznymi. Wobec potrzeb ciepłowniczych miasta, inwestycyjnych i modernizacyjnych, tego typu działanie mieści się w pojęciu niegospodarności. Elbląg tak jak i inne miasta, boryka się ze skutkami spalania różnego rodzaju odpadów. Przekraczane są normy najbardziej rakotwórczego węglowodoru aromatycznego, jakim jest benzo(a)piren. Przyjęty w ub. roku „Program gospodarki niskoemisyjnej” zaleca realizację programu wspierania wymiany źródeł ciepła. Nie uruchomiono go, podczas gdy środki z nadwyżki finansowej firmy są przeważnie trwonione według indywidualnego uznania. Brakowało także środków na modernizację w skali lokalnej.

Nie istnieją w spółce żadne uregulowania, zasady czy regulaminy, według których następuje niecelowy wypływ pieniędzy. Wydatki te jedynie w sposób formalny były ujmowane w Planie techniczno-ekonomicznym, zatwierdzanym także formalnie przez RN. Sprawozdania różnią się od zapisów Planu.

W roku bieżącym opinia publiczna zapoznała się z niektórymi tylko przykładami rozrzutności finansowej EPEC. Już to spowodowało powszechne oburzenie i oczekiwania całkowitego wyjaśnienia i zakończenia tych praktyk.

Synonimem ich stały się określenia: **sponsoring, darowizny, promocja, reklama, reprezentacja**. Nie są to określenia precyzyjne, niezbędne w finansowości, a dowolnie stosowane. Z przyporządkowaniem wydatków pod poszczególne określenia mają kłopot (a może celowo?) twórcy praktyki finansowej EPEC. Świadczy o tym m.in. przytoczona powyżej odpowiedź RN EPEC na moje pytanie o sponsoringi lat 2011-2014 (**załącznik nr 1**). Przytoczono kwotę 365.000,00 zł, podczas gdy wydano ich kilkakrotnie więcej.

Podstawowe dokumenty: Plan techniczno-ekonomiczny, Sprawozdanie Zarządu, Sprawozdanie finansowe – zawierają wiele nieścisłości z tym związanych. Każdy rok w tych dokumentach przynosi odmienność interpretacji w nazewnictwie wydatków. Brak zgodności danych. Wiele z nich jest np. „schowanych” w „innych kosztach operacyjnych”, mimo znacznej wysokości. Przykładowo: reprezentacja w 2015r. (14.769,57) jest widoczna w Sprawozdaniu, ale już sponsoring (254.000,00) nie. Wymaga oddzielnego poszukiwania w wspomnianych „innych kosztach operacyjnych”. To temat-rzeka.

Kpiną z logiki, rozsądku, mieszkańców, także z nie panujących nad rozwojem sytuacji organów nadzoru, głównie RN, jest wiele wydatków. Przykładowo: po 24.000,00 zł w latach 2013 i 2014 dla warszawskiej Izby Gospodarczej za uczestnictwo w programie Rozwoju Ciepła Sieciowego(w Warszawie ?); preferowanie ulubionych mediów „ciepłymi życzeniami” świątecznymi; preferowanie także ulubionych agencji reklamowych. Opłacanie usług marketingowych, po których nie można znaleźć śladu- jednoosobowej firmie już w miesiąc po jej założeniu (szczegóły przedstawię poniżej).

Wydatki niecelowe tego typu, obok innych, wielokrotnie były przedmiotem publikacji i dyskusji. Podkreślam słowo „niecelowe”, bo w przypadku monopolistycznej lokalnej spółki, na co mogą być nakierowane: sponsoring, promocja, reklama, darowizny? Stały się one w wielu przypadkach karykaturą pierwowzoru. Tym bardziej, iż w żadnym teoretycznym założeniu nie przyczyniały się do wzrostu sprzedaży ciepła. Sprzedaż spadała i spada. Głównie wśród odbiorców masowych: spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot, podejmujących z powodu wysokich cen ciepła działania oszczędnościowe. I żadna pseudoreklama tego nie zmieni.

Działania niecelowe pokrywane były z „zysku” spółki. Przytaczam natomiast stanowisko skarbnika Grudziądzka P. Mariusza Szczubiała z publikacji „Spółki pod specjalnym nadzorem” w odniesieniu do sponsoringu. Stanowisko brzmi: „Odrębną kwestią jest

prowadzenie przez spółki komunalne (podmioty wewnętrzne) działalności sponsorskiej. Bez znaczenia jest w tym przypadku fakt, czy źródłem rekompensaty dla podmiotu wewnętrznego jest bezpośredni transfer z budżetu, czy prawo pobierania opłaty. Taka działalność nie powinna być przez podmioty wewnętrzne uprawiana. Choć nie stoi to otwarcie w sprzeczności z przepisami prawa, wynik finansowy spółki komunalnej (podmiotu wewnętrznego) nie powinien być obciążany tego rodzaju ciężarami, gdyż wraz z amortyzacją tworzy on nadwyżkę finansową i służyć powinien jedynie do odtwarzania majątku spółki komunalnej, związanego z realizacją zadania publicznego". Być może w bliskiej przyszłości sprawy niecelowego wypływu środków ze spółek komunalnych znajdą swoje prawne uregulowanie. Zapowiada to i mocno podkreśla konieczność odejścia od tego Raport NIK z sierpnia br. Zawiera on wnioski z kontroli komunalnych spółek wodnych; są to jednak wnioski uniwersalne, dotyczące spółek komunalnych. „... w niektórych przypadkach obciążano nabywców usług kosztami, które na cenę za dostarczanie **(usług)** w ogóle nie powinny mieć wpływu, m.in. kosztami promocji obejmującymi np. wspieranie organizacji i klubów sportowych, finansowanie wydarzeń kulturalnych (spektakli teatralnych, koncertów, turniejów recytatorskich, imprez plenerowych), czy festynów osiedlowych". „Ponadto z zysków finansowano cele niezwiązane z ...**(usługami spółki)**". „Zagrożeniem dla interesów konsumenta może też być traktowanie przez samorządy usług..... jako źródła dochodów dla ich własnych budżetów i możliwość przeznaczania tych pieniędzy na cele niezwiązane (**z specjalnością spółek**), np. na wypłatę dywidendy lub wspieranie fundacji sportowych”.

NIK wystąpiła do Ministra Infrastruktury i Budownictwa o podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia ograniczeń dot. możliwości przeznaczania zysku z działalności spółek na cele niezwiązane z tą działalnością.

Uzupełniając powyższy zapis, jako przykład wynaturzenia z nim związanego, podaję dane z roku 2014. Zysk EPEC-u -224.000,00 zł. Darowizny- 462.000,00 zł !!! **Proszę audytorów o ustosunkowanie się do tego sztandarowego przykładu.**

Dysponuję podstawowymi danymi dotyczącymi przemieszanych z sobą w dokumentach finansowych określeń typu promocja- reklama- darowizny- sponsoring- reprezentacja. Uzyskałem je jako odpowiedzi na wiele moich wystąpień. Brakuje rzeczy podstawowych: podstaw ich udzielenia i prowadzenia, celowości(np. umów z celem, planem, zadaniami kampanii promocyjnej). Jak również związku merytorycznego z potrzebami, a nade wszystko z wpływem na efektywność spółki (systematyczny spadek sprzedaży i utrzymywanie się strat ciepła). Wydawane środki nie mają swojego naturalnego „zakończenia”, które jest niezbędne w rozliczeniu środków publicznych. Brakuje sprawozdawczości (wynikającej z umowy?) oceniającej skuteczność kampanii czy działania; wraz z niezbędnymi do tego materiałami poglądowymi (foldery, ulotki, odniesienia medialne, itp.).

W związku z przeznaczaniem znacznych środków na finansowanie „sportu” proszę o analizę umów z tym związanych w kontekście skonkretyzowania celowego. Czy darowizna polega na przekazaniu całościowej kwoty, w zamian za pozorowaną, gdzieś i kiedyś, imprezową „promocję”? Czy środki są przeznaczone na merytoryczny program, np. na doprowadzenie drużyny młodzieżowej do określonego pułapu? Czy w umowach są zapisy o wyłączeniu wydatków związanych z wynagrodzeniami i sferą organizacyjno-biurową? I naturalnie sprawozdawczość z tym związana.

Oczekuję na skrupulatny chronologiczny i wnioskowy przegląd każdej pozycji finansowej związanej z sygnalizowanymi powyżej wydatkami typu sponsoring, promocja, reklama, darowizny, reprezentacja (w tym ostatnim: bankiety, lunche pseudobiznesowe, imprezy plenerowe, itp.).

Szczegółowego przeglądu, oceny i udostępnienia w Protokole audytu (chociażby w postaci załącznika) wymaga także **szereg innych pozycji zawartych w dokumentach sprawozdawczych EPEC**. Poza nazwą i kwotą ogólną, często znacznej wysokości, pozycje te znajdują się w sferze domyślności (przytoczony powyżej przykład „schowanego” sponsoringu). Pozycje te cechuje wspólny mianownik w odniesieniu do okresu sprzed 2012 roku. Znaczny wzrost. Np. reprezentacja w 2010r. – 3.431, 58 zł ; 2012r.- 26.272, 04 zł, a Plan 2016r. - reklama z reprezentacją – 375.000,00 zł ??? Z kolei pozycja Delegacje ZZ i świadczenie na rzecz pracowników: rok 2011- 5.6402, 08 zł ; lata 2013 i 2014- powyżej 40 tys. zł. I wiele innych.

Proszę więc również o wnioskową analizę i udostępnienie szczegółowych zapisów pozycji : inne koszty operacyjne, pozostała działalność operacyjna, pozostałe koszty nie stanowiące k.u.p. , Delegacje ZZ i świadczenia na rzecz pracowników, składki na rzecz organizacji , do których przynależność nie jest obowiązkowa, składki na rzecz organizacji ciepłowniczych, wydatki inne niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku, rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy.

W odniesieniu do wydatków niecelowych w dyskusji publicznej na forach społecznościowych formułowany był zarzut politycznego wykorzystywania środków firmy. Stąd konieczność refleksji analitycznej w odniesieniu do każdego zapisu w dokumentacji finansowej.

9. Ustosunkowanie się w świetle przepisów prawa do zakresu odpowiedzialności wobec decyzji NFOSiGW o zwrocie dotacji na kwotę ponad 1 mln złotych. Decyzja ta wynikała z ustaleń organów kontroli państwa dotyczących wielokrotnego naruszenia ustawy PZP w postępowaniu przetargowym na modernizację sieci ciepłowniczej.

10. Zaproponowanie na podstawie analiz zagadnień przedstawionych w punktach 6,7 i 8- programu oszczędnościowego , zmierzającego do widocznego, nie symbolicznego, zmniejszenia kosztów ciepła dla mieszkańców (w przypadku nie podnoszenia cen przez EC Kogeneracja) lub co najmniej utrzymania tych kosztów (w przypadku ruchów cenowych w wykonaniu EC).

Uzupełniająco:

-rozważenie możliwości rezygnacji lub obniżenia wysokości podatku od nieruchomości, ponoszonego przez EPEC na rzecz Miasta. Jest to kwota ok. 4 mln złotych rocznie. Uwzględnienie tego postulatu miałyby znaczący wpływ na opłaty mieszkańców. Byłoby także pewnego rodzaju rekompensatą za dotychczasowy, niekontrolowany, wzrost obciążeń czynszowych elblązan.

11. Dokonanie analizy i oceny kompatybilności w tył i w przód systemów komputerowych w kontekście bardzo wysokich kosztów ich zakupu, wdrażania, utrzymania i aktualizacji (w tym ostatnim przypadku- aktualizacji systemów nie funkcjonujących). Z jednoznacznym wskazaniem możliwości zaistnienia niegospodarności znacznych rozmiarów.

Podczas przeglądu dokumentów finansowych spółki zwraca uwagę coroczne wydatkowanie znacznych środków na informatyzację i komputeryzację. To normalność, pod warunkiem celowości, racjonalności i efektywności.

Załączam pismo anonimowego pracownika EPEC-u otrzymanego w roku bieżącym, a dotyczącego oprogramowania Termis Operation on-line (**załącznik nr 5**) . Pismo zawiera wiele wątków; Termis jednak niepokoił. Podjąłem się próby wstępnego

rozeznania tematu. Okazuje się on bardzo poważnym, mimo różnego rodzaju dezinformacji w udzielanych mi odpowiedziach.

Przedmiotowe oprogramowanie obejmuje 4 elementy: Termis Operation, Operation Stadion, Temperature Optymalizator, Model Manager. Zakupiono je na podstawie umowy z dnia 28.12.2011r. Koszt zakupu licencji to 392.000,00 zł. Koszty wdrożenia (nie wdrożono!), uruchomienia oraz szkolenia to 48.000,00 zł. Ponadto od zakupu do chwili obecnej spółka poniosła koszty serwisowania i aktualizacji oprogramowania w łącznej kwocie 177, 940,00 zł. Razem zapłacono firmie KELVIN Sp. z o.o. kwotę 617.940,00 zł netto.

Program Termis miał stanowić rozwinięcie oprogramowania Termis Basis off-line wdrożonego w spółce w 2007r.

Podstawowym celem-jak wynika z wywiadu prezesa spółki- miało być ograniczenie strat ciepła o 3%. Założenie tego typu było bardzo ryzykownym, skoro przy bardzo poważnych modernizacjach (wymianie) sieci ciepłowniczej –straty pozostawały niezmiennymi.

Program Termis nie został wdrożony. Wynika to jednoznacznie z odpowiedzi na moje zapytanie: „**obecny Zarząd Spółki podjął ponownie rozmowy z Zarządem Energa Kogeneracja w celu choćby okresowego wdrożenia i przetestowania oprogramowania oraz określenia jego możliwości również w zakresie oszczędności strat ciepła**”. Metoda prób i błędów. 5 lat temu kupiono, aktualizowano coś, co ma być dopiero testowane na „żywym organizmie”. Jeżeli tak, to za co przeplacono 800-tysiącami brutto? Gratyfikacje powinien otrzymać EPEC od firmy, której zapłacono. W kontekście „testowania” podstawowym działaniem przed zakupem, powinno być sprawdzenie i ocena funkcjonowania tego systemu w innych samorządowych strukturach ciepłowniczych. Przede wszystkim w ograniczeniu strat ciepła; o 3%? Prawdopodobnie tych wyprzedzających udokumentowanych analiz w EPEC-u nie ma.

Program Termis nie miał prawa zostać nabyty. Jego funkcjonowanie wymaga montażu określonych elementów po „stronie” EC Kogeneracja. Niezbędny więc był cały szereg udokumentowanych uzgodnień między EPEC a EC Kogeneracja (jako część dokumentacji zakupowej, projektowej, gwarancyjnej). EPEC-owi wystarczyło „zainteresowanie” (korespondencyjne) EC, która potem z uwagi na brak wieloletniej umowy o współpracy ciepłowniczej- nie była już „zainteresowana”.

Z przekazów pracowniczych wynika, iż dokumentacja techniczna programu może mieć luki. Komentarze internetowe wskazują również na różne motywacje z nim związane.

Przytaczam dalszy ciąg informatycznego unowocześniania spółki ciepłowniczej. „EPEC wdraża system informacji przestrzennej (GIS). System będzie stanowił techniczną bazę danych, której zadaniem będzie gromadzenie i udostępnianie danych o infrastrukturze spółki. Za budowę i uruchomienie odpowiada firma GIS-Logic, partner Esri Polska”.

Być może, w miarę zagłębiania się w arkany wiedzy informatycznej-jeżeli to zaistnieje-ujawnią się również inne systemy. Czy są kompatybilne?

12. Przedstawienie specjalistycznej oceny udzielania przez EPEC darowizn i sponsorowania Stowarzyszenia Krzewienia Sportu EL AKTYWNI. Prezesem tego Stowarzyszenia jest poprzedni prezes EPEC.

W latach 2012-2016 zaistniały 4 takowe umowy (załącznik nr 6). Za poprawną prawnie można uznać jedynie umowę z poprzednikiem prawnym – KLUB 50+ z 12.06.2012. Pozostałe 3 są –moim zdaniem-nieprawne.

Zgodnie z danymi KRS za minione lata do reprezentowania EL AKTYWNYCH na zewnątrz jest upoważniony prezes Zarządu wraz z jednym członkiem Zarządu lub

zastępca prezesa z jednym członkiem Zarządu. Dokonano manewru, bo „prawdopodobnie” nie wypadło, aby na umowach widniał prezes spółki –darczyńca i prezes-donator o tym samym nazwisku. Umowy więc ze strony spółki podpisał jej

-10-

prezes, ze strony EL Aktywnych dwaj członkowie Zarządu. Nie mający takowego umocowania w KRS. Umowy nie były ważnymi, ale środki przekazano.

Udzielono mi kuriozalnej odpowiedzi, iż „przy zawieraniu umów darowizny pomiędzy spółką EPEC a Stowarzyszeniem EL Aktywni, nie doszło do naruszenia prawa w sposób sankcjonowany. Umowy były wprawdzie zawierane przez osoby w konfiguracji innej niż w KRS, jednakże zawarte zostały zgodnie z wolą i świadomością stron, a nadto zostały wykonane”.

Ze strony EL AKTYWNYCH zaistniała także próba „wyjaśnienia” twierdząca, że skoro wiceprezesa nie było w danym momencie, to Zarząd upoważnił wspomnianych dwóch członków zarządu (Stowarzyszenie z wiceprezesem ma problem, raz jest, drugi raz nie w KRS). Natomiast podstawowe pytanie to : gdzie przez 3 lata był prezes Stowarzyszenia? Upoważniony przecież do podpisu! Znajdował się? - gdy podpisywał umowy jako prezes spółki. Wystarczyło złożyć podpis parę centymetrów dalej.

Proszę więc o dokonanie analizy każdej z 3 umów. Zwróciłem się o to także do Sieci Obywatelskiej Watchdog. Czy każda umowa posiada stosowną dekretację służby prawnej EPEC ? Czy prawo zostało naruszone? Jaka jest możliwość zwrotu środków? Czy można to oceniać jedynie w kategoriach moralnych, jak to stwierdzono w jednej z odpowiedzi?

13. Zasadność wynajęcia kancelarii prawnej z Warszawy (koszt 113.000,00 zł netto) i kancelarii Rady Prawnego z Torunia(koszt 7.724, 00 zł) do obsługi postępowań związanych z kontrolami służb państwa dot. postępowania przetargowego. Podstawową była kontrola CBA w okresie od 16.07.2015 r. do 16.09.2015r. Protokół kontroli po przedstawieniu szeregu naruszeń ustawy PZP stwierdza dwukrotnie: „ Osobami odpowiedzialnymi za powstanie powyższych naruszeń są: „ (wymieniono 5 osób). Odpowiedzialną nie była spółka komunalna, lecz osoby fizyczne. Dlaczego w związku z powyższym do próby niwelowania skutków kontroli użyto znaczących zasobów ze środków publicznych? Mieszkańcy nie płacą za obronę naruszających prawo, lecz za cel konkretny, zgodny z przeznaczeniem spółki. Czy osoby podejmujące decyzję działały w uzgodnieniu z organami nadzoru? Wydatkowanie tak dużych pieniędzy, powinno podlegać określonym rygorom, nawet mimo indywidualnych uprawnień zarządzających.

Jedynym sukcesem kancelarii warszawskiej stało się odstąpienie rzecznika finansów publicznych przy RIO w Olsztynie od postępowania w sprawie naruszenia dyscypliny finansów publicznych z powiadomienia UZP. Rzecznik ustosunkował się do jednego tylko elementu przetargowego będącego w gestii zainteresowania UZP. Natomiast rzecznik rozpatrywał powyższe w izolacji od wszystkich innych postępowań kontrolnych (CBA, NFOŚiGW, UM), bo... o nich nie wiedział (załącznik nr 7- moje pismo do rzecznika i odpowiedź). EPEC (w jego imieniu kancelaria) nie poinformował rzecznika o powyższych.

Z odpowiedzi na moją interpelację: ”EPEC Sp. z o.o. zleciła kancelarii (...) kompleksową obsługę postępowań związanych z kontrolą NFOŚiGW, UZP, CBA, zespołu z Urzędu Miejskiego”. Kancelaria posiadała więc pełną wiedzę, tak jak zarządzający firmą. Powstaje zasadnicze pytanie, na które powinni odpowiedzieć

audytorzy. Jakie normy prawne, zawodowe, moralne zostały naruszone, nie informując rzeczownika finansów publicznych o całokształcie, a jedynie wybiórczo?

Smutek w tej sprawie powiększa skierowane do EPEC pismo dotyczące ekspertyzy prawnej, na której oparto działania wobec ustaleń kontrolnych : „ Zawarta w niniejszej opinii analiza została przeprowadzona w oparciu o udostępnione nam przez spółkę

-11-

dokumenty, jak i przekazane nam ustnie podczas spotkania w siedzibie spółki w dniu 9 lutego 2016r. Jako, że niektóre oceniane przez nas zarzuty dotyczą kwestii technicznych wymagających wiedzy specjalistycznej, której nie posiadamy, w naszej opinii nie poddajemy analizie i ocenie tego rodzaju informacji. Opieramy się na założeniu że prezentowane przez spółkę w przekazanej nam dokumentacji wyjaśnienia dotyczące danych technicznych istotnych dla sprawy są prawidłowe”. !!!

Na marginesie- naruszenia procedury przetargowej dotyczyły przede wszystkim spraw technicznych.

Sprawa powyższa szczególnie bulwersuje opinię publiczną i wymaga starannego zbadania.

14 Zasadność zrealizowania faktur z 21.09.2015r. oraz z 14.10.2015r.- na kwotę 2,000,00 zł każda- na rzecz Firmy Marketingowej Kamo. Jednoosobowa firma powstała miesiąc wcześniej, a faktury dotyczą usługi marketingowej, na wykonanie której , i czego ona dotyczyła, nie ma dokumentacyjnego śladu (poza obszerną umową, która zawiera wiele uwarunkowań związanych z ewentualnym jej wdrażaniem). Dokonanie oceny, czy realizacja faktur mogła być była formą zapłaty za cele inne.

15. Zasadność wynajęcia kancelarii prawnej Chmaj i Wspólnicy w sprawach przeciwko byłemu pracownikowi EPEC-Panu Sebastianowi Dąbrowskiemu. Koszt netto-4,500,00zł. Powierzenie prozaicznego zadania kancelarii zewnętrznej wobec dysponowania wysoko opłacaną służbą prawną – ukazuje rozrzutność bez sensu.

16. Zaproponowanie rozwiązań zapewniających jawność działania i przejrzystość spółki. Wskazywane powyżej nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu są pochodną izolacji od społecznego podglądu. Nie zaistniała więc wynikająca z tego profilaktyka. Doszło do kumulacji niekorzystnych zjawisk.

Przytaczam rozwiązania wzorcowe , wynikające z „Zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem miasta Słupska” : „Jawność i przejrzystość działalności gospodarczej spółek z udziałem Miasta zapewnia bieżące zamieszczanie przez Zarząd spółki (z wyłączeniem informacji nie podlegających ujawnieniu zgodnie z obowiązującymi przepisami) w Biuletynie Informacji Publicznej UM w Słupsku informacji obejmujących :...” Praktycznie wszystko, od danych finansowych, strategicznych, sprawozdań, po umowy.

Oprócz samorządowego istnieje także precedens prawny. Forum Rozwoju Olsztyna wielokrotnie zwracało się do MPEC(Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej) o udostępnienie rejestru zawieranych umów. Bezskutecznie. Naczelny Sąd Administracyjny w Olsztynie zdecydował o udostępnieniu społecznikom rejestru umów.

Wracając do spraw strategicznych:

17. Dokonanie oceny Rady Nadzorczej spółki EPEC w kontekście zasadniczych zadań wynikających z KSH : „Do podstawowych kompetencji i obowiązków rad nadzorczych w spółkach należy sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności”. Nie przytaczam całokształtu obowiązków, bo z pewnością

członkom zespołu dokonującego audytu są znane. Czy w warunkach prywatnej własności spółki postawiliby na taką Radę Nadzorczą?

Z poważaniem